

UNIwersytet
WARSAWski

Wydział Lingwistyki Stosowanej
Katedra Studiów Interkulturowych Europy Środkowo-Wschodniej

NARODOWA AGENCJA
WYMIANY AKADEMICKIEJ

PROMOCJA
JĘZYKA POLSKIEGO
NAWA

Polonizmy w języku ukraińskim

Projekt realizowany w ramach programu „Witamy w Polsce” *Język i kultura polska dla Ukraińców. O różnicach i podobieństwach między naszymi językami i kulturami*, finansowanego ze środków Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej, Promocja Języka Polskiego

Мета – дослідити явище поширення полонізмів на теренах України та їхню роль у формуванні діалектів західних областей України.

Celem jest zbadanie zjawiska rozprzestrzeniania się polonizmów na Ukrainie i ich roli w kształtowaniu się dialektów zachodnich regionów Ukrainy.

Завдання – визначити поняття «полонізм», причини поширення його на території України та аналіз використання цих слів у мовленні жителів західної частини України.

Celem jest zdefiniowanie pojęcia „polonizm”, przyczyn jego rozprzestrzeniania się na Ukrainie oraz analiza użycia tych słów w mowie mieszkańców zachodniej części Ukrainy.

План (Plan)

1. Визначення поняття «полонізм», його роль в українській мові.
 2. Історичні відомості.
 3. Методи дослідження полонізмів.
 4. Аналіз таблиці.
 5. Висновки.
 6. Джерела інформації та додатки.
1. Definicja pojęcia „polonizm”, jego rola w języku ukraińskim.
 2. Informacje historyczne.
 3. Metody badania polonizmów.
 4. Analiza tabeli.
 5. Wnioski.
 6. Źródła informacji i załączniki.

Полонізм – слово або мовний зворот, запозичені з польської мови. Вони, у свою чергу, використовуються у творах письменників як потужний засіб формування мовного колориту частини України.

- Полонізми – один із способів збагатити лексичний склад української мови.
- Запозичені з іншої мови слова можуть входити (або ж бути основою) місцевого діалекту.

Polonizm to słowo lub wyrażenie zapożyczone z języka polskiego. Są one z kolei wykorzystywane w dziełach pisarzy jako potężny środek kształtowania językowego smaku części Ukrainy.

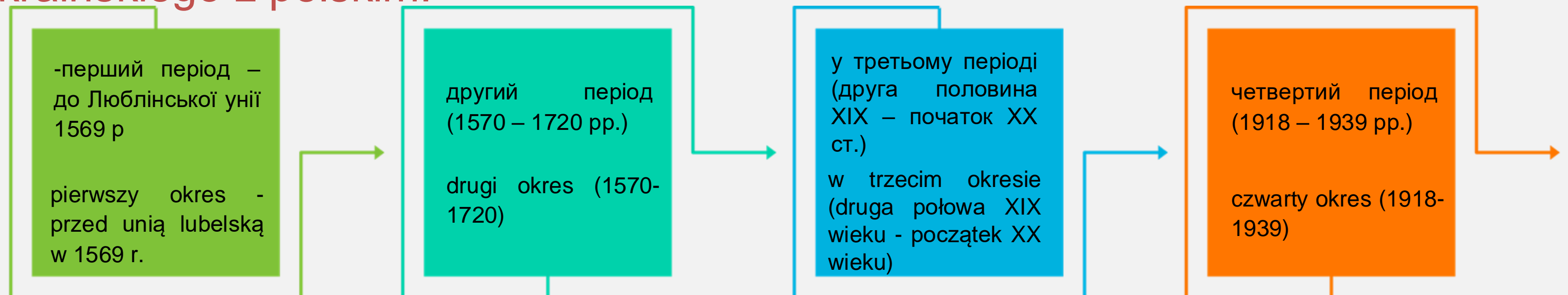
- Polonizmy są jednym ze sposobów na wzbogacenie składu leksykalnego języka ukraińskiego.
- Słowa zapożyczone z innego języka mogą być częścią (lub podstawą) lokalnego dialektu.

Визначення поняття «полонізм», його роль в українській мові
(Definicja „polonizmu” i jego rola w języku ukraińskim)

Історичні відомості (Informacje historyczne)

Юрій Шевельов визначив кілька етапів періодизації контактування української мови з польською:

Yurii Shevelev zidentyfikował kilka etapów periodyzacji kontaktu języka ukraińskiego z polskim:

Методи дослідження полонізмів (Metody badań polonizmów)

Методи дослідження поширення полонізмів в українській мові – опитування місцевих жителів, або ж аналіз рукописних текстів письменників України.

Metody badania rozprzestrzeniania się polonizmów w języku ukraińskim obejmują wywiady z lokalnymi mieszkańcami lub analizę rękopisów ukraińskich pisarzy.

A	B	C	D	E	F	G	H	I
	Діалектизми	Тематична група	Бабуся	Дідусь	Тьотя	Дядько	Ольга	Вікторія
35	Ровер	Предмети побуту	Велосипед.	Велосипед.	Велосипед.	Велік, велосипед.	Велосипед.	Велосипед.
36	Путня		Відро для відходів у людей в селах, помийне відро.	Відро для людських відходів.	Відро.	(Відсутнє)	Відро для людських відходів. Ноцік.	Відро для людських відходів.
37	Горнятко		(Відсутнє)	(Відсутнє)	Глиняна чашка.	Кружка.	(Відсутнє)	Чашка.
38	Баняк		Кастрюля.	Кастрюля.	Кастрюля.	Кастрюля.	Кастрюля.	Кастрюля.
39	Бляшка		Форма для випікання.	Форма для випікання, бляха.	Деко для випікання.	Деко для випікання.	Деко для випікання, рондель.	Деко для випікання.
40	Тряпка		Те, чим пил з поверхні витирають. Ганчірка.	Те, чим пил витирати з поверхні, ганчірка.	(Відсутнє)	Те, чим витирають пил з поверхні. Ганчірка.	Те, чим пил з поверхні витирають. Шматка.	Те, чим витирають пил з поверхні, шма
41	Пательня		Посуд, на якому смажать яйце.	Те, на чому смажать яйце.	Сковорідка.	Сковорідка.	(Відсутнє)	Сковорідка.
42	Дзигара		Сигарета. Папіроса.	Сигарета.	Сигарета. Папіроса.	Цигара, сигарета.	Сигарета. Папіроса.	Сигарета.
43	Дзигар		(Відсутнє)	Годинник.	Годинник.	Годинник наручний.	Годинник.	Годинник.

E	F	G	H	I	J	K	L
Дідусь	Тьотя	Дядько	Ольга	Вікторія	Марійка	Віталіна	Ліна
Велосипед.	Велосипед.	Велік, велосипед.	Велосипед.	Велосипед.	Велосипед.	Велік. Ведлосипед (не вж.).	Велосипед.
Відро для людських відходів.	Відро.	(Відсутнє)	Відро для людських відходів. Ноцнік.	Відро для людських відходів.	Відро для людських відходів.	(Відсутнє)	(Відсутнє)
(Відсутнє)	Глиняна чашка.	Кружка.	(Відсутнє)	Чашка.	(Відсутнє)	(Відсутнє)	Кружка.
Кастрюля.	Кастрюля.	Кастрюля.	Кастрюля.	Кастрюля.	Кастрюля.	Кастрюля.	(Відсутнє)
Форма для випікання, бляха.	Деко для випікання.	Деко для випікання.	Деко для випікання, рондель.	Деко для випікання.	Деко для випікання.	Протвінь. Дека для випікання (не вж.).	Деко для випікання. Ставлять у духовку.
Те, чим пил витирати з поверхні, ганчірка.	(Відсутнє)	Те, чим витирають пил з поверхні. Ганчірка.	Те, чим пил з поверхні витирають. Шматка.	Те, чим витирають пил з поверхні, шмата.	Те, чим витирають пилюку з поверхні.	Ганчірка, те, чим пил витирається з поверхні (не вж.).	Те, чим витирають пилюку з поверхні.
Те, на чому смажать яйце.	Сковорідка.	Сковорідка.	(Відсутнє)	Сковорідка.	Сковорідка, рондель.	Сковорідка.	(Відсутнє)
Сигарета.	Сигарета. Папіроса.	Цигара, сигарета.	Сигарета. Папіроса.	Сигарета.	Папіроса.	Сигара. Сигарета.	Сковорідка.
Годинник.	Годинник.	Годинник наручний.	Годинник.	Годинник.	(Відсутнє)	(Відсутнє)	
				Черпак, щоб суп		Черпак для	

Аналіз таблиці (Analizowanie tabeli)

Слово (słowo)	Значення (znaczenie)
Koleżanka (коліжанка)	Подруга
Chochla (хохля)	Черпак
Jabłko (ябко)	Яблуко
Żołnierz (жовнір)	Солдат
Balnia (балія)	Ємність для купання
Filizanka (філіжанка)	Кружка для кави
piecogi (пирогои)	Вареники

Також поширеним було використання слова «прошу», коли людина не дочувала, або перепитувала таким чином нерозчуті слова.

Диктор: Добре. Скажіть, будь ласка, чи ви знайомі зі словом «оферма»?

Вікторія: Прошу?

Диктор: Оферма.

Вікторія: Ні, не знайома.

Також, майже кожен мовець після завершення діалогу казав слово «папа», замість українського «бувай» або «до побачення».

Powszechnie było również używanie słowa „proszę”, gdy osoba nie słyszała lub powtarzała słowa, które nie były zrozumiałe.

Ponadto prawie każdy rozmówca wypowiedział słowo „pa pa” po zakończeniu dialogu, zamiast ukraińskiego „бувай” lub „до побачення”.

«КСЬОНДЗ»

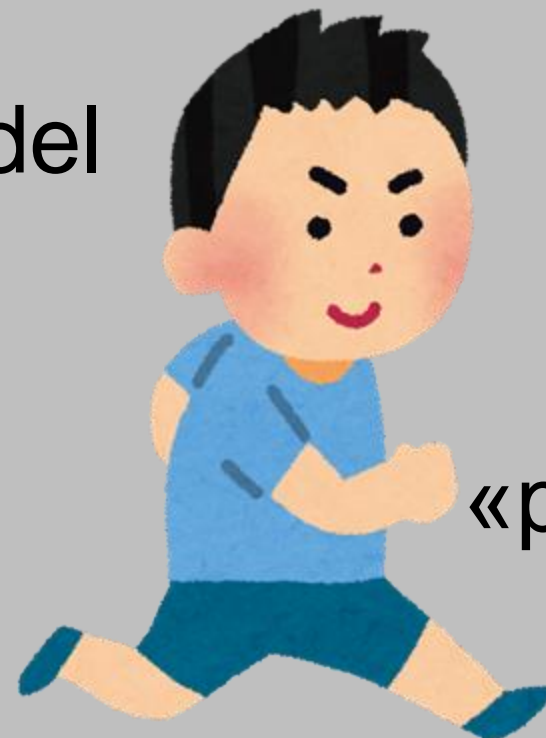
позначає не польського католицького священика, а «людину, що кропить на Водохрещі хати»

nie odnosi się do polskiego księdza katolickiego, ale do „osoby, która posypuje domy w Święto Trzech Króli”.

«рондель»

позначає сковорідку (або пательню), а не кастрию

oznacza patelnię, a nie rondel

«вар'ят

»
«розбишака», а не «божевільна людина»

„łobuz”, a nie „szalona osoba”

Висновки (Konkluzje)

- Полонізми – спосіб урізноманітнення лексичного складу української мови.
- Опитування місцевих жителів дало зрозуміти, що полонізми деколи змінюють своє первинну семантику.
- Дослідження теми поширення полонізмів на території західних областей України є актуальним та перспективним у плані поглиблення взаємовідносин із Польщею.
- Polonizmy są sposobem na urozmaicenie składu leksykalnego języka ukraińskiego.
- Badanie przeprowadzone wśród lokalnych mieszkańców wykazało, że polonizmy czasami zmieniają swoją pierwotną semantykę.
- Badanie rozprzestrzeniania się polonizmów w zachodnich regionach Ukrainy jest istotne i obiecujące z punktu widzenia pogłębiania stosunków z Polską.

Джерела інформації
та додатки (Źródła
informacji i
zastosowania)

1.Академічний тлумачний словник української мови (СУМ). URL: <https://sum.in.ua/s/polonizm> (дата звернення: 2.06.2024).

2.Болотнікова А., Галаур С. Полонізми та їхній регулятивний потенціал у творах української літератури. Українська полоністика. Випуск 21. 2023. С. 11-19.

3.Піддубна В.В. Полонізми в українській лексикографії 20–40-х рр. ХХ ст. Харків: Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2009. С. 192

4.Тищенко Т. Полонізми у структурі східноподільських говірок. 2010.

Дякуємо за увагу!
Dziękujemy za uwagę!